

Cosmin DARIESCU

**FUNDAMENTELE DREPTULUI
INTERNAȚIONAL PRIVAT**

Ediția a V-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2018-

CUPRINS

Introducere	5
Capitolul I. Noțiuni preliminare	9
1.1. Obiectul cursului	9
1.2. Diversitatea sistemelor de drept pozitive și varietatea raporturilor sociale în spațiu și timp.....	10
1.3. Conflictele de jurisdicție, conflictele legi în spațiu și conflictele de legi în timp și spațiu. Izvorul lor: raportul juridic cu elemente de extraneitate	10
1.4. Soluțiile oferite de dreptul internațional privat. Definiții.....	12
1.5. Legătură strânsă și influență reciprocă dintre dreptul internațional privat și dreptul intertemporal. Respectarea legii străine și a celei vechi	13
1.6. Multitudinea conflictelor interspațiale și interpersonale și integrarea lor în obiectul dreptului internațional privat. Explicația denumirii.....	16
1.7. Eșecul măsurilor radicale și totalitare de soluționare a conflictelor de legi în spațiu și a celor în spațiu și timp.....	19
1.8. Imposibilitatea unui drept uniform mondial. Încheierea unor convenții privind conflictele de legi paralele celor privind o lege uniformă. Noi izvoare formale cu dispoziții uniformizatoare	20
1.9. Soluționarea conflictelor de legi prin dreptul internațional privat respectă persoana umană, autonomia legislativă a diverselor grupuri sociale, asigurând continuitatea juridică spațială și temporală a vieții oamenilor. Principiul adaptării.....	21

Capitolul II. Izvoarele formale ale dreptului internațional privat.....	23
2.1. Definiția și clasificarea izvoarelor formale ale DIP	23
2.2. Izvoarele internaționale	23
2.3. Izvoarele interne.....	25
2.4. Izvoarele convenționale	26
2.5. Însemnătatea doctrinei, jurisprudenței, dreptului natural	28
2.6. Conflictul între diversele izvoare ale DIP	30
2.7. Conflictul dintre izvoarele internaționale și cele interne.....	31
Capitolul III. Natura normelor de drept internațional privat.....	33
3.1. Cele trei tipuri de norme juridice de DIP	33
3.2. Normele juridice materiale.....	33
3.3. Normele de aplicare imediată.....	34
3.4. Normele conflictuale (indirecte, indicatoare ale legii competente în speță).....	36
Capitolul IV. Noțiuni fundamentale privind soluționarea conflictelor de jurisdicție.....	40
4.1. Noțiunea de proces civil internațional. Problemele ridicate de procesul civil internațional și ordinea soluționării lor. Cele două sensuri ale conceptului de conflict de jurisdicții	40
4.2. Sediul juridic al reglementărilor privind procesul civil internațional	41
Capitolul V. Soluționarea conflictelor de competență jurisdicțională internațională	43
5.1. Noțiunea de competență jurisdicțională în dreptul internațional privat. Competența generală. Conflicte pozitive și negative de competență. Forul de necesitate	43
5.2. Sediul juridic al competenței internaționale și caracterul normelor ce determină competența. Prioritatea normelor de competență din tratatele internaționale, din dreptul Uniunii Europene și din legile speciale	45

5.3. Regula generală în materia competenței internaționale conform Codului de procedură civilă. Cazul mai multor pârâți (litisconsorțiu subiectiv pasiv).....	47
5.4. Competența exclusivă a instanțelor române conform Codului de procedură civilă	50
5.5. Competența exclusivă a instanțelor române rezultată din convenția părților sau din prezentarea și apărările pârâtului (prorogarea voluntară de competență). Efectele convenției de arbitraj (excepția de arbitraj).....	56
5.6. Competența preferențială a instanțelor române conform Codului de procedură civilă	66
5.7. Instanțele române – for de necesitate	72
5.8. Verificarea din oficiu a competenței internaționale și determinarea concretă a instanței române competente	74
5.9. Competența asupra chestiunilor preliminare și în materia litispendenței și conexității internaționale	76
5.10. Norme de competență internațională aplicabile între statele Uniunii Europene (Regulamentul nr. 1215/2012 - Brussels I bis).....	79

Capitolul VI. Legea aplicabilă desfășurării procesului civil internațional.....

6.1. Sediul juridic și regula generală a aplicării legii forului	98
6.2. Domeniul de aplicare a legii forului și rolul dreptului străin în procesul civil internațional.....	101
6.3. Capacitatea procesuală și drepturile străinilor părți în procesul civil	102
6.4. Calitatea procesuală, obiectul și cauza acțiunii. Chestiunea legii aplicabile interesului	104
6.5. Regimul probelor. Supralegalizarea	106

Capitolul VII. Interpretarea normelor conflictuale și calificările .....

7.1. Interpretarea normelor conflictuale și problema calificărilor.....	112
7.2. Sistemul sintetic tradițional (al secolului al XIX-lea) al formulării normelor conflictuale.....	113

- 7.3. Sistemul inovator al lui Freitas (Brazilia, 1860) al formulării analitice a regulilor conflictuale și expansiunea lui în veacul al XX-lea 114
- 7.4. Definiția calificării și soluția autonomă a problemei calificărilor, oferită chiar de DIP 114
- 7.5. Legea după care se efectuează calificarea: *lex fori* sau *lex causae*? 116
- 7.6. Soluția autentică și integratoare: calificarea primară după legea forului și secundară după legea competentă. Reglementarea românească contemporană 118
- 7.7. Minimalizarea problemei calificărilor în dreptul pozitiv 119

Capitolul VIII. Conflictele spațiale de norme de drept internațional privat - respectarea dreptului internațional privat străin..... 120

- 8.1. Divergența spațială a normelor de drept internațional privat (DIP). Conflictelor pozitive și negative ale normelor de DIP: aceeași soluție ca la conflictele dintre alte norme. Respectarea DIP străin în spiritul comunității de sisteme juridice 120
- 8.2. Conflictul pozitiv: eșecul soluțiilor doctrinare, legislative, jurisprudențiale și convenționale. Respectul DIP străin și limitarea DIP al forului 121
- 8.3. Limitarea DIP care nu are legătură efectivă cu speța: coexistența și integrarea celor două DIP în materie reală sau în materie personală. Exemple românești. Frauda la lege..... 122
- 8.4. Conflictul negativ al normelor de DIP: adoptarea aproape unanimă a retrimiterii în hotărârile judecătorești, textele legislative și convenționale 125
- 8.5. Reacția inițială virulentă a doctrinelor „aprioriste” 127
- 8.6. Dezvoltarea și integrarea doctrinei retrimiterii. Poziția Institutului de Drept Internațional asupra considerării normelor străine de DIP 127
- 8.7. Argumente și sofism..... 128
- 8.8. Concluzii 129

Capitolul IX. Aplicarea directă și indirectă a legii străine și adaptarea acesteia față de legea forului.....	130
9.1. Aplicarea directă și indirectă a legii străine	130
9.2. Conflictul de legi și drepturile dobândite: coexistență în DIP	131
9.3. Aplicarea indirectă a legii străine, conform doctrinei românești (rezolvarea conflictelor de legi în spațiu și în timp).....	133
9.4. Condițiile și efectele recunoașterii unui drept dobândit legal în străinătate, potrivit DIP românesc. Efectele atenuate ale ordinii publice în cazul recunoașterii drepturilor dobândite în străinătate. Art. 2.567 Cod civil român	134
9.5. Excepția generală de ordine publică.....	135
9.6. Adaptarea legii străine față de cea a forului	137
Capitolul X. Drept intertemporal internațional și drept internațional intertemporal	139
10.1. Conflictul în timp ale normelor de DIP și în spațiu ale normelor de drept intertemporal	139
10.2. Drept intertemporal internațional: soluții jurisprudențiale	140
10.3. Drept intertemporal internațional: soluții doctrinare	141
10.4. Drept intertemporal internațional românesc.....	144
10.5. Drept internațional intertemporal: soluții jurisprudențiale și doctrinare	145
10.6. Drept internațional intertemporal românesc.....	146
10.7. Limitarea aplicării dreptului intertemporal străin de ordine publică românească.....	147
Capitolul XI. Norme conflictuale privind persoana fizică	148
11.1. Aspecte introductive	148
11.2. Legea aplicabilă stării și capacității persoanei fizice. Stabilirea legii naționale. Conceptul de reședință obișnuită în DIP românesc. Ocrotirea terților	150
11.3. Legea aplicabilă numelui persoanei fizice și drepturilor inerente ființei umane	153

11.4. Legea aplicabilă ocrotirii majorului și măsuri de protecție a terților	154
11.5. Legea aplicabilă încheierii căsătoriei	155
11.6. Legea aplicabilă efectelor căsătoriei. Cooperarea extinsă în materia legii aplicabile regimului matrimonial	156
11.7. Legea aplicabilă desfacerii căsătoriei. Cooperarea extinsă în materia legii aplicabile desfacerii căsătoriei	167
11.8. Legea aplicabilă filiației și adopției.....	173
11.9. Legea aplicabilă autorității părintești și protecției copiilor	175
11.10. Legea aplicabilă obligației de întreținere	177

Capitolul XII. Norme conflictuale privind persoana

juridică	181
12.1. Legea care guvernează statutul organic al persoanei juridice. Domeniul ei de aplicare	181
12.2. Legea care guvernează statutul organic al sucursalei și al filialei	182
12.3. Stabilirea naționalității persoanei juridice	183
12.4. Reședința obișnuită a persoanei juridice	185
12.5. Legile aplicabile fuziunii unor persoane juridice de naționalități diferite	186
12.6. Legile aplicabile schimbării naționalității persoanei juridice.....	186
12.7. Legea aplicabilă societăților fără personalitate juridică	188
12.8. Recunoașterea persoanelor juridice străine în România și efectele acestei recunoașteri	189

Capitolul XIII. Norme conflictuale privind bunurile.....

13.1. Norme conflictuale generale	195
13.2. Norme conflictuale aplicabile bunurilor mobile corporale	200
13.3. Norme conflictuale aplicabile bunurilor incorporale	201
13.4. Norme conflictuale privind formele de publicitate	204

Capitolul XIV. Norme conflictuale privind moștenirea	205
14.1. Aspecte introductive.....	205
14.2. Legea aplicabilă moștenirii.	210
14.3. Desemnarea legii aplicabile succesiunii.	211
14.4. Domeniul de aplicare a legii succesiunii.....	211
14.5. Legea aplicabilă condițiilor de fond și de formă ale dispozițiilor pentru cauză de moarte	211
14.6. Legea aplicabilă declarației privind acceptarea sau renunțarea la succesiune (a unui legat, a rezervei sucesorale) sau ale unei declarații privind limitarea răspunderii declarantului	214
14.7. Soarta succesiunii vacante în România	214
14.8. Retrimiterrea, normele de aplicare necesară și excepția de ordine publică în materia succesiunii cu element de extraneitate	214
 Capitolul XV. Norme conflictuale privind actele juridice.....	 217
15.1. Aspecte introductive.....	217
15.2. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic. Legea desemnată și legea aplicabilă în lipsa alegerii. Comparație cu vechea reglementare.....	219
15.3. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale actului juridic. Obligativitatea formei solemne impuse de legea aplicabilă fondului.....	221
15.4. Norma de trimitere din art. 2634 Cod civil privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale. Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (Roma I). Materiile excluse din sfera de reglementare a regulamentului. Aplicarea universală a regulamentului	222
15.5. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale contractului. Legea desemnată și normele imperative ale statului unde sunt localizate elementele relevante ale situației. Legea aplicabilă validității convenției părților privind legea aplicabilă. Legea aplicabilă în lipsa alegerii	

părților. Incapacitatea uneia dintre părți după legea altei țări.....	224
15.6. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale contractului.....	228
15.7. Domeniul de reglementare al legii aplicabile contractului. Excluderea retrimiterii.....	229
15.8. Limitele aplicării legii ce guvernează contractul. Normele de aplicare necesară și ordinea publică.....	230
15.9. Legea aplicabilă mijloacelor de probă ale contractului.....	231
15.10. Raportul normelor conflictuale din Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (Roma I) cu alte dispoziții din dreptul UE. Data contractelor care intră sub incidența regulamentului.....	231

Capitolul XVI. Norme conflictuale privind faptele juridice.....

16.1. Norma conflictuală din art. 2.641 Cod civil. Regulamentul (CE) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale (Roma II). Materiile excluse din sfera de reglementare a regulamentului. Conceptul de obligație extracontractuală. Aplicarea universală a regulamentului	232
16.2. Legea aplicabilă obligațiilor izvorâte din fapte ilicite. Norma conflictuală generală din art. 4. Desemnarea legii aplicabile. Excepții de la norma conflictuală generală.....	234
16.3. Legea aplicabilă obligațiilor izvorâte din fapte licite (gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, culpa <i>in contrahendo</i>).....	235
16.4. Domeniul de reglementare al legii aplicabile obligațiilor extracontractuale. Excluderea retrimiterii.....	237
16.5. Limitele aplicării legii aplicabile obligațiilor extracontractuale. Normele de aplicare necesară și ordinea publică.....	238
16.6. Legea aplicabilă mijloacelor de probă ale obligației extracontractuale	238

16.7. Raportul normelor conflictuale din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 (Roma II) cu alte dispoziții din dreptul UE.....	238
--	-----

Capitolul XVII. Eficacitatea internațională a hotărârilor judecătorești civile (în sensul larg al termenului)..... 239

17.1. Aspecte generale. Noțiunea de hotărâre străină. Efectele hotărârii străine. Forța probantă, recunoașterea și exequatur-ul	239
17.2. Recunoașterea hotărârilor străine conform Codului de procedură civilă	241
17.3. Executarea hotărârilor străine conform Codului de procedură civilă	247
17.4. Recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate într-un stat membru al UE potrivit Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 - Bruxelles I bis	250
17.5. Recunoașterea și executarea în România a hotărârilor civile pronunțate în Elveția, Islanda și Norvegia (Convenția de la Lugano-2007).....	268

Bibliografie..... 271